

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Schimbarea naționalității prin anexiune, de d-l Alfred Juvara.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casație și justiție*,

secțiunea I: Minisnerul domeniilor cu Baron Barbu B. Bellu. — *Observație* de S. R.

Curtea de apel din București, secțiunea II: Societatea în comandită Weil, Joseph et C-nie S-sori cu firma Rusica Elias et Taube și alții.

Buletinul publicațiilor judiciare.

Schimbarea naționalității prin anexiune.— Legea din 9 Martie 1880 pentru organizarea Dobrogei. — Decizia Curții de casație din 2 Aprilie 1908 în afacerea Racovski.— Analiză din punctul de vedere al dreptului internațional.

(URMARE)¹⁾

2° Chestiune: Dr. Racovski, care nu a devenit român prin anexiunea Dobrogei, nu a dobândit el această calitate printr'un fapt posterior anexiunii?

Este vorba de legea dela 3 Aprilie 1882 care, în art. 2 alin. II spune: «Cultivatorii stabiliți în Dobrogea la promulgarea legii de față, sunt considerați ca români și se bucură de acelaș drept», iar pe de altă parte, din certificatele eliberate de Administrația Dobrogei, rezultă că Gheorghe Stancef eră proprietar rural dobrogean la acea epocă²⁾.

Cuvintele «cultivatori stabiliți» sunt destul de obscure și am fi în drept să ne întrebăm dacă ele însemnează «proprietar rural» sau orice individ care cultivă de fapt pământul, fără a fi proprietar?

Legea fiind intitulată însă «pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea», rezultă că cuvintele «cul-

tivatori stabiliți» însemnează pur și simplu «proprietari rurali».

Suntem iarăș în drept să ne întrebăm cum o lege care are de scop regularea proprietății imobiliare, poate să aibă vre-un efect oarecare asupra naționalității? Pare să rezulte însă din raportul d-lui Nacu, precum și din art. 1 al acestei legi, că scopul legiuitorului a fost de a asemăna proprietatea din Dobrogea cu acea din restul țării, și fiindcă art. 7 din Constituțiune nu permite decât Românilor să fie proprietari rurali, legea de față, pentru a ajunge la acest rezultat, naturalizează în masă pe toți proprietarii de pământ din Dobrogea. Deși aceasta este și teza Curții noastre de casație în decizia din 1895³⁾, argumentarea aceasta nu ne convinge pentru trei motive: 1° pentrucă legea a avut de scop, după cum rezultă din titlul ei însuș, să reguleze proprietatea imobiliară în Dobrogea, iar nicidecum să se ocupe de naționalizarea locuitorilor Dobrogei, care eră dejă regulată prin legea dela 1880; 2° pentrucă tot în art. 2 alin. I al acestei legi citim: «Numai Românii pot dobândi proprietatea imobiliară rurală. *Românii de origină cari, conform art. 9 din Constituție, pot dobândi recunoașterea fără stagiul și prin un simplu vot al Adunărilor, au acelaș drept*». Rezultă de aici că legiuitorul dela 1882 a voit mai cu seamă să populeze Dobrogea, și deși prin art. 1 asimilează proprietatea dobrogeană cu acea din restul țării, totuș, pentru a-și ajunge scopul, se arată mai puțin exigent pentru acea dintâiu, de oarece permite chiar Românilor din țările vecine, dar cari însă nu sunt Români până la cererea de recunoaștere, să devie proprietari dobrogeni. În aceeaș ordine de idei se poate susține cu succes că prin alin. II, art. 2, nu recunoaște cultivatorilor stabiliți decât numai un singur drept, acela de a fi proprietari rurali în Dobrogea, fără însă a-i naturaliza.

1) Vezi *Dreptul* No. 73 din 1909.

2) Vezi *Din regimul arbitrarului și lașității*, pag. 226. Anexe.

3) Buletinul Casației secția II, pag. 526. 1895.

Este cert că, în baza art. 2 alin. 1, Românii din Transilvania, fără a cere recunoașterea, deci fără a fi Români, pot fi proprietari dobrogeni, după cum este iarăș cert că acești transilvăneni nu devin români prin faptul că sunt proprietari dobrogeni și în baza art. 2 alin. 1, în afară de recunoaștere.

De ce ar fi altfel pentru cultivatorii stabiliți? Pentru ce legea dela 1882 ar avea de efect să transforme în Români pe acești cultivatori străini, cari au nevoie de o adevărată naturalizare, pe când pe Românii transilvăneni i-ar lăsa tot străini?

3° Pentru că, în fine, legea dela 1882, considerată ca o lege de naturalizare, este anticonstituțională, de oarece art. 7 alin. III din Constituție spune clar: «Naturalizarea nu se poate acorda decât prin lege și în mod individual», iar legea dela 1882, dacă este o lege de naturalizare, apoi este o lege de naturalizare *în masă*, iar nu individuală: «cultivatorii stabiliți», etc.

Dar să mergem înainte și să admitem că Gh. Stancel a devenit Român, în baza art. 2 alin. II al legii dela 1882, interpretată de Curtea noastră de casație, și să ne întrebăm dacă și Dr. Racovski, fiul său, poate invoca și el beneficiul acestei legi? Răspundem, fără cea mai mică ezitare, că nu.

Legea noastră face parte din grupul de legislațiuni⁴⁾ cari recunosc naturalizării efecte *pur individuale*, adică un tată de familie care a dobândit naționalitatea românească, a dobândit-o numai pentru el însuș, fără ca soția sa sau fiii săi minori sau majori să fi devenit și ei, prin naturalizarea tatălui, români.

Art. 7 alin. III din Constituție, spune clar lucrul acesta, și nimeni nu s'a gândit vreodată să susție contrariul.

Se poate ca această situațiune să dea naștere la mari dificultăți în regularea drepturilor private a unei familii în care tatăl are naționalitatea română iar nevasta și copiii au o altă naționalitate.

Cele mai multe legislațiuni, izbite tocmai de aceste inconveniente, recunosc naturalizării șefului familiei efecte colective, adică care se întind la nevastă și copii, legiuitorul nostru dela 1879 pune însă mai mare preț pe naționalitatea românească și, fără a ține seamă de dificultățile practice, o reduce numai la acela care a dobândit-o.

Principiul legislațiunii noastre este singurul juridic, căci după opinia generală naturalizarea este un contract sinagmatic între un stat și indivizii care se găsesc în anumite condițiuni cerute. Decurge de aici în mod logic, pe de o parte, că acest contract nu poate fi încheiat decât de un individ capabil și cu consimțământul său, iar pe de altă parte că efectele acestui contract se reduc la părțile contractante⁵⁾.

Legislațiunile care recunosc naturalizării efecte co-

lective, au sacrificat aceste principii de drept, preocupate fiind de partea practică a chestiunii.

Acest principiu scris în art. 7 alin. 3 al Constituției noastre, când este vorba de naturalizare individuală, se aplică el și naturalizării în masă care rezultă din legea dela 1882?

Indiscutabil că da. În adevăr, sub rezerva făcută mai sus că legea dela 1882, dacă este o lege de naturalizare, este anticonstituțională, nu vedem care ar fi motivul să distingem între efectele naturalizării individuale și efectele naturalizării în masă, căci naturalizarea nu și schimbă natura ei după cum este acordată unui singur individ sau unei clase întregi de indivizi, forma fiind aceeași în ambele cazuri. Dificultățile de ordin practic care decurg din soluția noastră nu dovedesc nimica, de oarece am văzut mai sus că tot aceleași dificultăți le găsim și în cazul unei naturalizări individuale, iar că legiuitorul nostru nu a fost de loc impresionat de ele.

Ni se va răspunde poate că legiuitorul dela 1882, când a acordat naturalizarea tuturor proprietarilor de imobile rurale din Dobrogea, a fost condus de ideea proprietății și prin urmare a acordat-o și fiilor minori sau majori ai acestora, în calitatea lor de viitori proprietari. Lucrul acesta nu rezultă de loc din textul legii care vorbește numai de «cultivatorii stabiliți», iar observația se aplică în tocmai și la naturalizarea individuală, căci și aceștia pot deveni proprietari rurali, iar copii lor se vor găsi în aceeași situație. Legiuitorul nostru a dovedit că aceste dificultăți nu-l sperie.

Avem însă în favoarea tezei noastre două argumente cari ni se par absolut irefutabile: I Nu poate fi vorba în sistemul legii românești de deosebire între naturalizarea individuală și naturalizarea în masă, pentru excelentul motiv că Constituția noastră, art. 7 al 3, nu cunoaște decât o singură naturalizare, cea individuală, afară de excepțiunea prevăzută tot prin Constituție art. 7 alin. 2 litera c. Se poate ca legea dela 1882 să fie o lege de naturalizare în masă și deși anticonstituțională să se aplice de tribunalele noastre⁶⁾. Dar dacă această lege nu acordă prin textul ei chiar, efectele colective naturalizării, apoi trebuie neapărat să ne întoarcem la principiile art. 7 din Constituție pentru a determina cari sunt efectele naturalizării.

II. Naturalizarea în masă a streinilor cari au servit sub drapelul românesc la 1877 și pe care art. 7 din Constituție alin. 2 lit. c. îl anunță în mod excepțional: «Acei cari au servit sub drapel în timpul războiului pentru independență și cari vor putea fi naturalizați în mod colectiv, după propunerea guvernului, printr'o singură lege și fără alte formalități».

Iar legea promulgată la 6 Noembrie 1879 spune:

«Art. 1. — Se acordă naturalizarea română israeliților cari au servit sub drapel în timpul războiului pentru independență și cari urmează mai jos»⁷⁾.

6) Vezi Esmein, *Éléments de droit constitutionnel*, pg. 416—422.

7) Vezi legea și numele evreilor împământeniți în *Monitorul oficial*, 1879 No. 255.

4) Portugalia, Rusia și Turcia. Vezi Weiss, op. cit., p. 605.

5) Weiss, op. cit. p. 278 și următoarele.

Ei bine, nimeni nu s'a gândit vr'o dată să recunoască acestei naturalizări în masă un efect colectiv, și tribunalele noastre sunt toate de acord pentru a hotări că copiii minori, majori sau soția israeliților naturalizați prin legea dela 1879, rămân străini.

Curtea noastră de casație secția 3-a în deciziunea dela 5 Mai 1906 (Bulet. Cas. 1906 pg. 996) dă soluția în modul cel mai simplu :

«Considerând că din sentința apelată se constată că apelantul lanțu M. Roșu este născut la 4 Decembrie 1878, adică înainte ca tatăl sau Manase Roșu să fi dobândit împământenirea care s'a dat mai multor străini evrei prin tabloul publicat în *Monitorul oficial* cu No. 255 din 1879.

«Considerând că naturalizarea fiind un drept personal nu profită copiilor deja născuți la epoca dobândirii ei.

«Că așa fiind și intrucât apelantul nu este cetățean român nici prin naștere nici prin naturalizare», etc. »).

Nu este absolut nici un motiv să distingem între efectele naturalizării în masă a legii dela 1879 și acelea ale legii dela 1882, admitând că aceasta din urmă este o lege de naturalizare.

Pentru noi chestiunea este foarte simplă : dacă legea dela 1882 este o lege de naturalizare, ceea ce nu ni se pare dovedit, cu toată deciziunea Curței de casație din 1895, recunoștem că Gheorghe Stancef, în calitatea sa de proprietar rural Dobrogean, a devenit Român, fiul său însă minor, astăzi D-r. Racovski, nu poate invoca beneficiul acestei legi, de oarce după principiul consacrat de art. 7 alin. 3 din Constituția dela 1879, naturalizarea produce în dreptul nostru pozitiv, efecte pur individuale ⁸⁾.

Nu poate exista nici o diferență între naturalizarea individuală și cea în masă a legii dela 1882, de oarece natura actului juridic rămâne aceeași în amândouă cazurile. Naturalizarea evreilor prin legea din 1879, căreia toată lumea este de acord pentru a-i recunoaște efecte pur individuale, este un argument irefutabil în favoarea tezei noastre.

După cum am spus la începutul acestui studiu, Curtea noastră de casație în deciziunea din 1908 nu examinează legea dela 1882, și profesorii francezi, în criticile lor, sunt foarte afectați de tăcerea Curței noastre supreme : *nu fără a fi mișcat*, spune d-l Lévy, se observă că deciziunea este cu totul mută asupra aplicațiunii legii din 1882 ¹⁰⁾. În schimb, legea dela 1882, este calul de bătaie a tuturor apărătorilor d-rului Racovski, fie ei eminenți jurisconșulți sau simpli jurnaliști. Argumentele acestor apărători nefiind altele decât acelea a d-lor de Lapradelle și Lévy, ne vom mulțumi să combatem numai pe aceștia din urmă a căror situațiune constituie singură o victorie pentru d-r. Racovski că i-a câștigat cauzei sale. D-l de

8) Compară casația secția I-a 6 Aprilie 1902 *Cr. judiciar*, No. 59 din 1902. — casația secției II-a 14 Mai 1904. *Cr. judiciar* 1904 No. 43, Cas. 28 Februarie 1901 *Dreptul* No. 33, din 1901.

9) D. Alexandresco, *Dreptul civil Român*, I, p. 320 (ed. 2-a).

10) *Din regimul lașității și arbitrarului*, p. 235.

Lapradelle bazat pe textul legii din 1882 art. 2 susține că această lege al cărei scop a fost de a asimila proprietatea rurală Dobrogeană, proprietății rurale din restul țării, este o lege de naturalizare din oficiu a tuturor străinilor cultivatori de pământ, adică proprietari rurali, printre cari și Gheorghe Stancef. Invoacă în favoarea tezei sale, deciziunea Curței noastre de casație din 1895 despre care am vorbit mai sus ¹¹⁾. Suntem siguri că nu i s'a dat d-lui de Lapradelle toate elementele necesare pentru a-și da opinia în cunoștință de cauză și am fi foarte curioși să știm dacă d-sa și-ar menține opinia după ce ar afla : 1) că legea dela 1882 este intitulată «pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea», iar că Constituția noastră în art. 7 alin. 3 nu recunoaște decât o singură naturalizare, cea individuală și o singură excepțiune în al 2 lit. c. S'ar fi gândit poate d-l de Lapradelle că legiuitorul dela 1882 era prea aproape de Constituția dela 1879, pentru că să voteze o lege de naturalizare în masă, deci anticonstituțională ; 2-a dacă i s'ar fi tradus și al. 1 al articolului 2 din 1882, care recunoaște dreptul de a deveni proprietari rurali în Dobrogea și Românilor din țările vecine, înainte ca aceștia să devină Români în înțelesul strict al cuvântului prin legea de recunoaștere, și fără ca proprietatea Dobrogeană să-i facă Români «ipso facto» și independent de recunoaștere. Cum ar explica profesorul facultății de drept din Paris, deosebirea între alin. 1 și 2 al art. 2, suntem foarte curioși să aflăm, căci în teza d-sale art. 2 din legea dela 1882, transformă ipso facto în Român pe străinii cari sunt proprietari în Dobrogea, pe când românii Transilvăneni, cari sunt și ei proprietari, rămân străini până la recunoaștere.

D-l de Lapradelle prevede obiecțiunea noastră că naturalizarea legii dela 1882 nu profită decât lui Gheorghe Stancef, iar nu și D-rului Racovski, și răspunde invocând următoarele argumente :

I. Citează opinia unui d-n Suliotis, care susține că în România naturalizarea tatălui se întinde și la copilul său minor ¹²⁾, deși recunoaște că casația românească a adims just contrariul. Acest mod de a se documenta nu e serios, și dacă în locul d-lui Suliotis, pe care nimica nu-l indica pentru această onoare, d-l de Lapradelle ar fi consultat pe colegul d-sale André Weiss ¹³⁾, ar fi văzut că țara noastră face parte din legislațiunile care recunosc naturalizării efecte pur individuale.

II. Pentru că noi suntem aici într'un caz de naturalizare din oficiu și în masă la care nu s'ar putea aplica regula obișnuită a naturalizării individuale și voluntare (loc. cit. p. 238).

De unde această diferență pe care d-l de Lapradelle o

11) Vezi Buletinul 895 p. 526.

12) Vezi *Journal de droit international privé*, 1887 pg. 435.

13) Lot. cit. p. 605.

enunță ca un axiom de drept internațional? Naturalizarea își schimbă ea natura ei juridică după cum este individuală sau în masă? Produce ea efecte mai complete într'un caz decât în celalt caz? Nu. În amândouă cazurile naturalizarea își păstrează natura ei contractuală care presupune capacitatea ambelor părți contractante și ale cărei efecte, absolut identice, se aplică numai părților contractante. D-l de Lapradelle, nu ține în seamă că mai cu seamă în legea noastră opinia d-sale este nefondată pentru trei motive: a) pentru că Constituția noastră, art. 7 al. III, nu cunoaște decât o singură naturalizare, cea individuală; b) pentru că trecând peste lucrul acesta, atât naturalizarea individuală cât și aceea în masă, are nevoie de intervenția puterii legislative, nu ca în Franța, unde naturalizarea individuală este acordată prin decret; c) pentru că naturalizarea în masă, prevăzută prin art. 7 alin. II lit. c din Constituție, a străinilor cari au servit în războiul dela 1877, produce, fără discuțiune posibilă, efecte pur individuale, și nu este absolut nici un motiv să facem vre-o deosebire între efectele naturalizării din oficiu a legii dela 1882 și cea prevăzută de art. 7 alin. II din Constituție.

Al treilea motiv invocat de d-l de Lapradelle este tras din faptul că legea dela 1882, urmează pe cea dela 1880 atât de aproape, în cât pare a fi continuarea acesteia:

«Astfel, nefiind decât o urmare și o complectare a legii din 1880, legea din 1882, care ea și dânsa operează din oficiu, trebne ca dânsa să se întindă dela șeful familiei la copiii săi».

Argumentul nu are nici o valoare, căci nu poate exista nici o legătură între legea dela 1880, care organizează anexiunea Dobrogei, și legea dela 1882, care regulează proprietatea imobiliară a acestei provincii.

Nu credeam să avem nevoie să spunem unui profesor francez, că legea dela 1880, care consacră principiile anexiunii, principii cari s'ar fi aplicat și în lipsa unei asemenea legi, numai în baza tratatului dela Berlin și a principiilor de drept internațional, este de strictă interpretățiune și nu poate fi întinsă prin analogie legii dela 1882.

Toată lumea este de acord că denaționalizarea în masă a locuitorilor provinciei anexate este contrarie principiilor de drept, nu se explică decât prin interesul Statului care anexează și dă naștere la o mulțime de conflicte, mai ales când, cum este cazul nostru, această naționalitate este impusă în mod definitiv, adică fără nici un drept de opțiune.

În baza cărei idei de drept să întindem noi efectele excepționale ale unei legi de anexiune legii de împrietărire dela 1882? Nu credem că este nevoie să mai insistăm.

IV. Ultimul argument al d-lui de Lapradelle, pentru a susține că legea dela 1882 a avut de efect naturalizarea D-rului Racovski, este, dacă posibil, mai slab ca toate celelalte:

«Soluțiune cu atât mai naturală cu cât tatăl este naționalizat, pentru că este proprietar și că copiii, pe calea moștenirii, sunt chemați a deveni și ei la rândul lor».

Argumentul acesta nu ar avea valoare decât numai dacă d-l de Lapradelle ar dovedi că proprietatea, la noi, este o coproprietate a tuturor membrilor unei familii. Legiuitorul nostru a dovedit că pune atâta preț pe naționalitatea de român, încât dificultățile practice cari isvoarăse din diferența de naționalitate a unei familii nu-l sperie. Acestui ultim argument am răspuns de mai înainte, adică atunci când am dovedit că copiii evreilor naturalizați la 1879 rămân străini.

D-l Lévy susține, ca și d-l de Lapradelle, că legea dela 1882 este o lege de naturalizare, în baza căreia Gh. Stancef și fiul său au devenit români. Să admitem că această lege este o lege de naturalizare, mai ales că d-l Lévy nici nu admite altă interpretare, pe care o califică de «ciudadă», dar chiar în cazul acesta, art. 2 alin. II nu naturalizează decât pe proprietarii rurali dobrogeni, adică numai pe Gh. Stancef, căci el singur eră proprietar, iar nu și fiul său minor. În virtutea cărui principiu, și în afară de text, profesorul dela Lyon declară pe Dr. Racovski de român? D-l Lévy nu se pronunță asupra chestiunii, par'că nici n'ar fi știind că Constituția noastră nu recunoaște naturalizării decât efecte individuale. Am putea și să-i întoarcem aprecierea d-sale la adresa Curței de casație:

«În aceste condițiuni, mutismul absolut pe care îl păstrează Curtea, are aproape semnificațiunea unei mărturisiri». (loc. cit., pag. 236).

Cu toate criticele pe cari le-am făcut profesorilor francezi, ținem să declarăm că greșelile lor se explică prin modul cu totul excepțional cum au fost documentați. În adevăr, rezultă până la evidență pentru noi că nu li s'au pus la dispoziție decât traduceri după texte trunchiate și comentatori mai mult sau mai puțin autorizați. Dacă d-nii Lapradelle și Lévy ar fi cunoscut întreaga chestiune după traduceri exacte, și mai cu seamă art. 7 alin. II și III din Constituție, ne place să credem că și-ar fi modificat opinia.

3-a Chestiune: Dacă Dr. Racovski trebuie considerat ca român, fie după legea de anexiune dela 1880, fie după legea pentru regularea proprietății dela 1882, nu a perdut el astăzi această calitate?

Chestiunea nu se pune în teza noastră, și de aceea o vom examina foarte pe scurt. Curtea noastră supremă, după ce declară că Dr. Racovski nu a devenit român prin legea de anexiune dela 1880, adaogă că chiar dacă Dr. Racovski a devenit român printr'o interpretare mai largă a art. 3 din legea dela 1880, totuș el a perdut calitatea sa de român, de oarece se dovedește că Dr. Racovski: a) a călătorit în două rânduri cu pașaport bulgăresc; b) că a cerut naturalizarea în Franță, care i-a fost refuzată; c) că s'a înscris cu propria sa mână ca supus bulgar, în registrele facultății de medicină din Berlin; d) fiindcă a luat parte la congresul socialist din 1899, în calitate de delegat al Bulgariei.

În toate aceste fapte, adunate la un loc, Curtea vede intenția neîndoioasă și constantă de a se supune unei protecțiuni străine, și făcând aplicația art. 17 lit. c codul civil, declară că Dr. Racovski a pierdut calitatea de român.

Procedând astfel, Curtea noastră supremă se expune a fi criticată din două puncte de vedere: 1° admițând posibilitatea unei interpretări mai largi a art. 3 din legea dela 1880, după ce dovedise că Dr. Racovski nu a dobândit calitatea de Român, slăbește valoarea argumentelor din prima parte a deciziei, și aceasta fără nici un folos; 2° pentru că teza Inaltei Curți, în ceea ce privește pierderea naționalității de Român, nu ni se pare dovedită.

În adevăr, deși se admite astăzi și în drept teoretic și pozitiv, că un individ are dreptul să-și schimbe naționalitatea și deci să o piardă pe cea de origine, totuși diferitele legislațiuni nu admit lucrul acesta decât cu oarecare greutate, cu neplăcere, dacă ne este permisă o expresiune nejuridică.

Ca o consecință depărtată a sistemului «de l'allégeance perpétuelle», toate legislațiunile încongiură pierderea naționalității de o mulțime de dificultăți, căci repet, nici un Stat nu consideră pierderea unui național ca un lucru indiferent. Concluzia care se impune în condițiunile acestea, este că cazurile în cari un român își pierde naționalitatea sa, sunt de cea mai strictă interpretare. Astfel a procedat Curtea când a declarat că Dr. Racovski și-a pierdut calitatea de român? E permis să ne îndoim.

Faptul că cineva a călătorit cu un pașaport bulgăresc, sau a cerut naturalizarea franceză fără a o obține, sau s'a înscris ca student bulgar la o facultate străină, nu sunt destul de precise, de constante și neîndoioase, pentru a atrage după dănsule pierderea calității de român prin aplicarea art. 17 lit. c din codul civil, mai ales când pașaportul e bulgăresc, iar cererea de naturalizare e cerută în Franța.

Toate însă adunate la un loc, dovedesc până la evidență că Dr. Racovski nu a pus niciodată preț pe naționalitatea de român, căci a desprețuit-o în totdeauna, iar acum nu o cere cu atâta insistență decât ca un mijloc de reclamă.

Curtea noastră supremă poate scăpa totuși de criticele cari i se aduce asupra acestui punct, de oarece jurisprudența ei în această privință este variabilă.

Așa, în Buletinul Casației din 1878, pag. 196, și 1891, pag. 424, găsim considerentul următor:

«Că, în speță, recurentul a prezentat un pașaport străin, de unde rezultă că s'a supus unei protecțiuni străine», etc.

Concluziunile noastre sunt următoarele:

1° Dr. Racovski nu a devenit român prin anexiunea Dobrogei, de oarece tatăl său, Gheorghe Stancef, născut în Bulgaria, la Kotel, nu dovedește cu nimic că și-a schimbat acest domiciliu de origine în Dobrogea înainte de anul 1880—81, iar doctrina și practica internațională cere

neapărat ca un individ să fie născut sau domiciliat în provincia anexată, pentru a-și pierde naționalitatea prin anexiune. Legea de anexiune a Dobrogei nu ne autoriză să credem că, în contra doctrinei generale, nu cere nici faptul nașterii, nici domiciliul, ci se mulțumește cu simplul fapt al proprietății sau posesiunii.

2° Dr. Racovski nu a devenit român prin legea dela 1882, de oarece această lege intitulată «pentru organizarea proprietății imobiliare din Dobrogea», nu poate fi considerată ca o lege de naturalizare din oficiu. Art. 7 alin. 3 al Constituției din 1879 declarând că naturalizarea nu poate fi decât individuală, nu ne este permis să credem că legiuitorul dela 1882, așa de aproape de acela dela 1879, a voit să calce Constituția, votând o lege de naturalizare în masă.

Astfel interpretată legea dela 1882, ar duce la un rezultat absurd, căci în baza art. 2 alin. II, transformă în român pe orice străin care, în momentul promulgării sale, este proprietar rural, iar în baza art. 2 alin. I, lasă pe românul din Transilvania tot străin până la recunoaștere, deși se găsește în aceleași condițiuni ca și străinul. Este permis să credem că Inalta Curte va reveni asupra deciziunii electorale din 1895, care interpretează legea dela 1882 în sensul unei legi de naturalizare din oficiu.

Chiar în cazul când ne înșelăm asupra caracterului legii din 1882, Dr. Racovski tot nu este român, de oarece această lege nu naturalizează decât pe Gh. Stancef, singurul care era proprietar dobrogean la promulgarea ei. Efectele acestei legi nu se întind și la copiii minori sau majori ai lui Stancef, de oarece naturalizarea nu produce, după art. 7 alin. III din Constituție, decât efecte individuale, iar legea dela 1882, deși lege de naturalizare în masă, nu poate produce mai multe efecte decât naturalizarea art. 7 alin. III din Constituție. Argumentul tras din legea de naturalizare în masă a evreilor cari au servit în războiul dela 1877, și pe care toată lumea o reduce numai la acei evrei al căror nume a fost publicat în *Monitorul oficial* din 1879, este un argument irefutabil contra D-rului Racovski.

3° Dacă însă Dr. Racovski a devenit român fie prin legea de anexiune, fie prin legea dela 1882, el nu și-a pierdut calitatea de român, de oarece faptele cari i se impută și cari dovedesc că nu a avut niciodată dragoste pentru naționalitatea românească, nu intră în nici unul din cazurile prevăzute de legea civilă pentru pierderea calității de român, mai ales că aceste cazuri sunt de cea mai strictă interpretațiune.

Dr. Racovski, însă, care a călătorit cu pașapoarte bulgăre, s'a înscris la Universitate ca sârb, a figurat în congrese socialiste ca rus, și a cerut naturalizarea franceză, nu este în drept să strige așa de tare, când tribunalele românești, interpretând un text de lege mai larg în contra

sa, il desbracă de naționalitatea de român pe care nu a prețuit-o niciodată.

4° Nu este abil din partea guvernului liberal, când împedică pe Dr. Racovski să reintre în țară, unde orcare ar fi forma în care s'ar prezentă noul proces, el va fi din nou declarat ca străin.

Astfel cum procedează guvernul, contribuie mult să întreție reclama pe care Dr. Racovski și-o face într'un mod destul de abil, este însă incontestabil că are dreptul să nu primească în țară pe Dr. Racovski, care fără discuțiune posibilă este străin.

ALFRED JUVARA

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 4 Noembrie 1909

Președinta d-lui M. Iulian, președinte

Ministerul domeniilor cu Baron Barbu C. Bellu

SECHESTRU JUDICIAR.— ÎNFIINȚARE.— INSTANȚE DE FOND.—
APRECIERE SUVERANĂ.— ART. 615 PR. CIVILĂ.

Instanțele de fond sunt suverane a aprecia oportunitatea înființării sechestrului judiciar.

No. 415.— Respins, ca neintemeiat, recursul făcut de Ministerul domeniilor contra deciziei Curței de apel din București, secț. II, cu No. 312 din 1907, dată în proces cu Baron Barbu B. Bellu.

S'au ascultat: d-l avocat N. Vrabiescu, în dezvoltarea motivelor de casare, în lipsa intimatului.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Nemotivare și violarea art. 326 procedura civilă.

«Curtea, adoptând faptele și motivele din sentința tribunalului Dâmbovița, No. 22 din 1907, a respins sechestrul judiciar cerut de Ministerul de domenii asupra muntelui cu pădurea numit Plaiul Doamnei, din județul Dâmbovița, revendicat dela Baron Barbu B. Bellu, numai pentru motivul că Statul n'a dovedit și n'a propus a dovedi cu fapte concrete necesitatea unei asemenea măsuri de conservare a lucrului în litigiu. Cu toate acestea, după cum se constată din concluziunile scrise și din o serie de acte înfățișate de Stat în apel, acte comunicate la dosar și discutate chiar de partea adversă, am propus și am dovedit fapte de natură a face convingerea judecăței că sechestrul judiciar în specie eră nu numai admisibil, potrivit art. 1639 codul civil și art. 613 procedura civilă, dar eră chiar absolut necesar, pentru a se evita Statului reclamant o pagubă nereparabilă. Astfel, cu contracte autentice și certificate, am stabilit că detentorul a instrăinat altor persoane nu numai moșia revendicată și a dat în exploatare pădurea seculară de pe dânsa, dar și-a instrăinat chiar întreaga sa avere cunoscută, astfel că e pericol a se perde și lucrul și valoarea lui.

«Curtea de apel însă a omis de a discuta aceste dovezi, și prin urmare mijloacele servind de temelie cererei Statului, și a pronunțat astfel o hotărâre nemotivată, violând art. 37 din legea Curței de casație și principiile din art. 326 și 332 din procedura penală.

Având în vedere că, prin decizia supusă recursului, Curtea de apel a adoptat faptele și motivele din sentința tribunalului, atacată cu apel, prin care s'a respins cererea Statului de a se înființa un sechestrul judiciar, pentru motivul, între altele, că intimatul Baron Barbu B. Bellu eră destul de solvabil pentru a răspunde către Stat de pagubele ce i s'ar cauză prin faptul lăsării în administrația sa a bunului asupra căruia există proces și asupra căruia s'a cerut înființarea sechestrului judiciar;

Considerând că art. 616 din procedura civilă lasă la suverana apreciere a instanței de fond oportunitatea înființării sechestrului judiciar;

Considerând că, în speță, prima instanță a apreciat că înființarea sechestrului cerut de Stat nu este oportună în cauză, pentru motivul arătat mai sus;

Că Curtea de fond, însușindu-și motivul din hotărârea primei instanțe, prin aceasta a apreciat și motivat suficient în fapt și deci în mod suveran că cererea Statului este nefondată;

Că, prin urmare, decizia atacată cu recurs fiind motivată și întemeiată pe dispozițiile art. 615 proc. civilă, motivul de recurs este nefondat.

Pentru aceste motive, respinge.

Observație.— Sechestrul judiciar este o măsură conservatorie, lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond, după cum aceasta rezultă atât din termenii art. 1632 codul civil, cât și din acei ai art. 615 proc. civilă. «Judecătorul poate ordonă...», zice art. 1632 din codul civil, iar art. 615 proc. civilă zice de asemenea «judecata va putea...», etc. (Cpr. Cas. rom. Bult. 1893, pg. 1002; Bult. 1895, p. 175; Bult. 1897, p. 1151; Bult. 1906, p. 1142 și *Dreptul* din 1906, No. 59, etc.).

Prin urmare, decăteori tribunalele vor aprecia în fapt că persoana care cere sechestrul are un interes bănesc și serios la admiterea acestei măsuri, fie în calitate de pretins proprietar, fie de coproprietar, ori de creditor al proprietarului lucrului, pentru care se cere sechestrul, de atâtea ori ele vor admite această măsură, respingând-o în caz contrar (Vezi Guillaouard, *Dépôt*, 175, *in fine* și numeroasele autorități citate acolo; Baudry et Wahl, *Idem*, 1286. Cpr. C. Galați și Cas. rom. *Dreptul* din 1892, No. 72; Bult. 1895, p. 175).

S'a decis, cu drept cuvânt, că legea lăsând la facultatea tribunalelor necesitatea și oportunitatea unui sechestrul judiciar, nu este de ajuns pentru admiterea lui, ca să existe litigiu, ci trebuie să existe pericol pentru una din părți de a se lăsa cealaltă parte în posesiunea bunului care formează obiectul litigiului (Cpr. Trib. Suceava, *Dreptul* din 1894, No. 76; Trib. Covurlui, Ilfov

și C. București, *Cr. judiciar* din 1897, No. 28 și din 1899, No. 10 și 19; *Dreptul* din 1894, No. 83; Trib. Putna, *Dreptul* din 1895, No. 63; Trib. Bacău, *Cr. judiciar* din 1900, No. 84, etc.). Vezi pentru mai multe detalii asupra sechestrului judiciar, monografia d-lui profesor D. Alexandresco, publicată în revista *Pagini juridice* (Craiova) din 15 Noembrie 1909, No. 54. S. R.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II.

Audiența dela 10 Noembrie 1909

Președinta d-lui I. E. Dobrescu, președinte

Societatea în comandită Weil Joseph et C-ie S-sori cu firma Rusika Elias et Taubes și alții

IMOBILE PRIN NATURA LOR. — CLĂDIRI. — INCORPORARE. — MOBILE CONSTITUIND PARTE INTEGRANTĂ DIN CLĂDIRI.—ART. 463 CODUL CIVIL.

IMOBILE PRIN NATURA LOR ȘI PRIN DESTINAȚIE. — DISTINCȚIUNE.— FABRICĂ. — MAȘINI. — DACĂ POT FACE OBIECTUL UNEI URMARIRI MORILIARE.

1° Potrivit art. 463 codul civil, clădirile fiind imobile prin natura lor, urmează că tot ceea ce constituie o parte integrantă a unei clădiri are a fi considerat ca imobil prin natura lui, și aceasta nu numai când este alipit în mod material la fond, dar și când este transportabil.

2° Deosebirea dintre un imobil prin natura lui și un imobil prin destinație, constă în faptul că, în primul caz, obiectul devenit imobil prin natura lui sau mai bine zis prin încorporație, își pierde individualitatea lui proprie și chiar numele, în urma transformației la care a fost supus, pe când în al doilea caz, obiectul e asociat numai la fond, fără a-și pierde individualitatea lui, iar imobilizarea nu e decât fictivă și numai din punct de vedere juridic.

Astfel, mașinele instalate într'o fabrică de brichete, pot face obiectul unei urmăriri mobiliare, ele neputând fi privite ca imobile prin natura lor, căci nu s'au identificat în corpul fondului, ci și-au păstrat ființa și individualitatea lor anterioară, nici ca imobile prin destinație, când proprietarul acelor mașini nu are și proprietatea terenului pe care e construită fabrica, de oarece imobilizarea prin destinație are loc numai în interesul fondului, proprietarul singur putând să o facă, iar nu și arendașul, locatarul sau uzufructuarul, cari lucrează

în interesul lor numai și pentru durata temporară a folosinței lor.

No. 63. — Societatea în comandită Weil, Joseph et C-ie S-sori, a făcut apel în contra sentinței cu No. 524 din 1909 a tribunalului comercial Ilfov, dată în proces cu firma Rusica Elias et Taubes și alții.

S'au ascultat: d-nii avocați Cristescu și C. C. Arion, în desvoltarea motivelor de apel; d-nii avocați C. Nacu, D. Șoimescu și Popovici, în combateri.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de societatea în comandită Weil Iosef et C-ie S-rii în contra sentinței cu No. 524 din 1909 a tribunalului Ilfov secția comercială;

Având în vedere că din actele prezentate în cauză și din desbateri rezultă că, societatea de brichete «Vulcan» din comuna Doicești județul Dâmbovița, are, în această localitate, o fabrică de brichete, construită pe un teren Voiculescu, inginer, care a cesionat apoi contractul de arendă al terenului, societății «Vulcan»; că, pentru instalarea acestei fabrici și punerea ei în funcțiune, societatea Vulcan a cumpărat dela firma Weil Iosef et C-ie S-rii, mai multe mașini, al căror preț însă neachitându-l la termen, numita firmă a acționat în judecată pe societatea Vulcan, obținând în contra ei sentințe definitive, prin care e obligată la plata prețului; că, în temeiul acestor sentințe investite cu formula executorie, firma Weil Iosef et C-ie, voind a-și valorifica drepturile de creditoare privilegiată, ca vânzătoare, exercită o urmărire mobilă, punând în vânzare mașinele vândute societății Vulcan și aflătoare în fabrica de brichete; că, în contra acestei urmăriri, s'a făcut contestație de firma Rusica Elias et Taubes și intervenție de Zoe Tocilescu, Sofia I. Dumitrescu și Căpitanul I. Dumitrescu, cerând toți aceștia în calitate de creditorii ipotecari asupra fabricii de brichete anularea urmăririi, pentru motivul că mașinele așezate în fabrica de brichete, ar fi imobile prin natura lor, ca făcând parte intergrantă din fabrică și deci că ele n'ar putea face, separate de fond, obiectul unei urmăriri mobiliare, ci numai acela a unei urmăriri imobiliare odată și împreună cu fabrica; că, tribunalul prin sentința atacată cu apel, primind, ca întemeiat, modul de a vedea al firmei contestatoare și al intervenienților și întemeindu-se și pe dispozițiunile art. 493 procedura civilă, a admis contestația și intervențiile și a anulat urmărirea în discuțiune;

Considerând că, în această situație, importă a se examina care sunt caracterele distinctive, sau criteriul după care au a se deosebi bunurile cari sunt imobile prin natura lor, de acelea cari au devenit imobile prin destinație, precum și condițiunile cerute de lege pentru ca un bun să poată deveni imobil prin destinație;

Considerând că art. 463 codul civil prevede că fondurile de pământ și clădirile sunt imobile prin natura lor;

Considerând că, dacă în virtutea acestui articol, clădirile sunt imobile prin natura lor, urmează că toate părțile constitutive și integrante ale unei clădiri, să fie ele însăși imobile prin natura lor și aceasta nu numai când aceste piese se alipesc în mod material la fond, dar și atunci când ele sunt mobile și transportabile; că, spre a recunoaște acum, dacă un lucru mobil întrebuințat într-o construcțiune face parte integrantă din ea, urmează pe de o parte a se ține seamă că lucrurile ce devin astfel imobile prin natura lor, sau mai exact, prin încorporațiune, în urma transformațiunii la cari au fost supuse, își pierd individualitatea lor proprie și chiar numele, cum se întâmplă cu tot materialul întrebuințat la facerea unei construcțiuni și de altă parte, că prin forma specială ce li se dă unor asemenea lucruri, spre a se adapta la o anumită construcțiune, ele constituiesc însăși elementele ei proprii, fără de cari clădirea n'ar putea exista ca afare;

Considerând că, spre deosebire de imobilele prin natura lor, devin imobile prin destinație în sensul art. 468 și 469 codul civil, toate acele obiecte, sau piese dintr-o clădire, care nu constituiesc substanța însăși a clădirei, neconfundându-se în totul și neformând cu ea, chiar când sunt alipite la fond, un singur și același lucru, ci păstrându-și individualitatea lor proprie, sunt asociate la fond, în vederea unui scop anumit, rămânând însă în urmă, aceea ce au fost și mai înainte, imobilizarea lor nefiind decât fictivă și numai din punctul de vedere juridic;

Considerând că astfel fiind și față cu dispozițiunea art. 468 codul civil care consideră ca imobile prin destinațiune, «instrumentele necesare pentru exploatarea fierărilor, fabricelor de hârtie și altor uzine» urmează că, în specie, mașinile instalate în fabrica de brichete, nu pot fi privite ca imobile prin natura lor, căci ele nu s'au identificat în corpul fondului, ci, și-au păstrat ființa și individualitatea lor anterioară și că aceste mașini ar fi putut constitui numai imobile prin destinațiune, dacă societatea de brichete ar fi fost proprietara terenului pe care a construit fabrica; că, într'adevăr, asupra acestui din urmă punct, legea este formală și este indiscutabil că imobilizarea prin destinație, având loc numai în interesul fondului, proprietarul singur, ca reprezentant al aceluia interes poate să o facă, iar nu și locatarul, arendașul și chiar uzufructuarul cari lucrează în interesul lor numai și pentru durata timporară a folosinței lor;

Că, prin urmare, în specie, societatea de brichete deținând cu titlu de arendaș terenul pe care a construit fabrica de brichete, mașinile puse de ea în această fabrică, în privința soartei căreia nu se spune de altfel nimic despre ceea ce va deveni la expirarea contractului, nu au putut deveni imobile prin destinațiune și deci rămânând avere mobilă a societății de brichete, ea poate face obiectul unei urmăriri mobiliare exercitată de firm apelantă; că, față cu cele ce preced, rămâne fără nici

o valoare argumentul dedus de intimați din art. 493 procedura civilă, căci acest articol spunând că «urmărirea unui bun nemișcător prin natura sa va cuprinde ca accesoriu și toate obiectele ce slujesc la exploatarea imobilului sau cari sunt așezate în imobil pentru veșnicie, prin acestea înțelege a vorbi lămurit despre bunurile cari au devenit imobile prin destinațiune și cari evident, conform cu scopul legii, trebuiesc urmărite odată cu fondul;

Că, în vederea acestor considerațiuni, apelul firmei Weil Iosef et C-ie este întemeiat și atât contestația cât și intervențiunile introduse la prima instanță, trebuiesc respinse.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Gh. Buzdugan, admite.

Semnați : I. E. Dobrescu, M. Gr. Ciocârdia, St. Miculescu, Gh. Buzdugan.

BULETINUL PUBLICAȚIUNILOR JUDICIARE

Președintele Tribunalului Dâmbovița

PUBLICAȚIUNE

No. 42486. — 1909 Decembrie 1.

Conform art. 14 din regulamentul de administrațiune publică pentru serviciul portăreilor, se publică spre generala cunoștință, că orce persoană care ar avea vre-o pretențiune contra garanției ipotecare înscrisă la acest tribunal sub No. 13 din 1898, pentru postul de portărel al defunctului Petre Popescu, să-și prezinte reclamațiunea sa la acest tribunal, în termen de trei luni dela data acestei publicațiuni, căci după expirarea acestui termen, dacă nu se va ivi nici o pretențiune, tribunalul va ridică inscripțiunea ipotecară.

p. Președinte, C. Nacian.

p. Grefier, G. Popovici.

A apărut tomul IX (partea I-a) din **Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului civil român,**

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

Comentariul art. 1410—1490, 1902 din codul civil

Acest volum cuprinde studii amănunțite asupra legii proprietarilor, precum și asupra bezmanului, embaticului sau emfitezei.

Prețul 10 lei.

Partea a doua din acest volum, care va apare cât de curând, va cuprinde: **Societatea, Mandatul, Comodatul și Imprumul,** precum și tablele întregului volum.

GRIGORE V. MANIU. — **Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț Român,** Volumul III,

cuprinzând legile privitoare la persoana comerciantului și noțiuni relative la fondul comercial. — Tipogr. Gutenberg, Joseph Göbl, București, 1909.

Prețul 12 lei.